

developmental training program was developed and presented for the systematic work of a practical psychologist of the IRC with adolescent children on the formation of a positive self-attitude in them. The basis of corrective and developmental classes were psychotechnical exercises and games aimed at relieving emotional tension and developing personal resources, which allows to increase the competence of adolescents in relations with other people, to develop the level of empathy and group interaction.

Keywords: self-attitude, self-concept, reflection, adolescence, training

Дата надходження до редакції: 25.05.2023 р.

© Омельченко А.К., 2023

Онищук Світлана Олександрівна,

кандидат педагогічних наук,

старший викладач кафедри методики викладання і змісту освіти
КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради»

Одеса, Україна

<https://orcid.org/0000-0002-3101-8524>

Юсипенко Вікторія Віталіївна,

вчитель фізичної культури вищої кваліфікаційної категорії, старший учитель,

КЗ «Ананьївський спеціалізований ліцей спортивного профілю»

Одеської обласної ради Одеської області

Одеса, Україна

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Анотація. Завдяки впровадженню інтерактивних технологій можна по-новому вплинути на процес становлення особистості учнів, підвищити їх ефективність на уроці фізичної культури, спрямувати на фізичний розвиток дитини, на розвиток фізичних і психічних здібностей. Суть інтерактивного навчання полягає в тому, що освітній процес відбувається тільки завдяки постійній активній взаємодії всіх учнів на уроках фізичної культури. У даній роботі подано матеріали з досвіду роботи щодо організації уроків фізичної культури з використанням інтерактивних технологій. Результати аналізу свідчать, що інтерактивні технології навчання спрямовані на створення середовища, у якому забезпечуються ефективні умови формування активності учнів, а в процесі засвоєння матеріалу з фізичної культури отримують основи знань про фізичну культуру й спорт, гігієну, здоров'я в цілому, розвиток рухових умінь та навичок, виховання миролюбності, гуманності.

Ключові слова: інтерактивні технології, урок, фізична культура.

Постановка проблеми. Сьогодення навчання в країні відбувається в змішаному навчанні (онлайн та очно), і предмет фізичної культури не став винятком.

Аналіз останніх досліджень доводить що в українському суспільстві особливої значущості набувають питання формування в дітей нових життєвих стратегій, компетентності, конкурентоспроможності, посилення гнучкості та мобільності соціальної поведінки (Єрмаков, 2006). Увага вчених спрямована на вивчення сутності й змісту компетентнісного підходу, розроблення методів і засобів формування й розвитку компетенцій в учнів (В. Адольф, Ю. Варданян, Б. Гершунський, С. Гончаренко, Ю. Кулюткін, А. Маркова, Л. Мітіна, Н. Лобанова, Н. Остапчук, О. Пометун, О. Савченко, Г. Сухобська та ін.).

Єрмаков І. чітко визначив: щоб знайти своє місце в житті, ефективно засвоїти життєві й соціальні ролі, випускник закладу загальної середньої освіти має володіти певними якостями й уміньми: 1) бути гнучким, мобільним, конкурентоспроможним, уміти інтегруватись у динамічне суспільство, презентувати себе й дбайливо ставитися до свого здоров'я та здоров'я інших як до найвищої цінності; 2) уміти здобувати, аналізувати інформацію, отриману з різних джерел, застосовувати її для індивідуального розвитку й самовдосконалення та критично мислити, генерувати нові ідеї, приймати нестандартні рішення й відповідати за них; 3) уміти запобігати будь-яким конфліктним ситуаціям і виходити з них та цілеспрямовано використовувати свій потенціал як для самореалізації в професійному й особистісному плані, так і в інтересах суспільства, держави; 4) володіти комунікативною культурою, уміти працювати в команді, використовувати знання як інструмент для розв'язання життєвих проблем, бути здатним до вибору численних альтернатив, які пропонує сучасне життя (Єрмаков, 2006).

«Основою динамічного економічного зростання і соціального розвитку українського суспільства, фактором благополуччя громадян і безпеки країни

має бути якість педагогічних кадрів нової формації за рахунок постійного прискореного опанування інновацій у сфері освіти, швидкої адаптації до запитів і вимог динамічно змінного світу, оновлення змісту й технологій»
(академік Зязюн Іван Андрійович)

Виклад основного матеріалу. Бразильський педагог Пауло Фрейре вважає, що доцільно замінити традиційну «накопичувальну» освіту на освіту «проблемно-визначальну». У книзі «Педагогіка пригноблених» П. Фрейре назвав «банківською освітою», коли учнів розцінюють як «банк», а викладачів – як вкладників, які сподіваються отримати дивіденди в майбутньому. При «банківській освіті» учні є пасивними отримувачами певного обсягу знань, які вони доволі часто вважають не своїми, не інтерпретують їх, не розуміють значення та, найголовніше, забувають більшу частину після отримання оцінки. За умов проблемно-визначальної освіти учні займаються реальними проблемами, запозиченими з життя. Навчання, вважає педагог, відбуватиметься набагато успішніше, якщо учні самостійно формулюватимуть завдання і, виходячи з власного життєвого досвіду, виконуватимуть їх (Турчин, 2015).

Під час навчання учні мають робити набагато більше, ніж просто слухати і фіксувати готові думки вчителя. Вони можуть продукувати інформацію самостійно, визначати та обговорювати проблеми, знаходити шляхи їх розв'язання, спостерігати і планувати. Вони повинні мати змогу застосовувати нові знання та навички на практиці, створювати зворотні зв'язки (Турчин, 2015).

Пріоритетним напрямком роботи кожної школи є підвищення якості освіти через використання інноваційних технологій на уроках і позакласних заняттях. Тому сучасний педагог повинен досконало володіти знаннями в області цих технологій і успішно застосовувати їх на своїх уроках.

Вчитель, використовуючи

- *стимулюючі* дозволяють активізувати власні сили організму, використовувати його ресурси для виходу з небажаного стану. Прикладами можуть бути – температурне гартування, фізичні навантаження;
- *захисно-профілактичні* полягають у виконанні санітарно-гігієнічних норм і вимог. Обмеження граничного навантаження, що виключає перевтому. Використання страхувальних засобів і захисних пристосувань в спортзалах, що виключають травматизм;
- *компенсаторно-нейтралізуючі* - це фізкультмінутки, фізкультпаузи, які в якійсь мірі нейтралізують несприятливу дію статичності уроків;
- *інформаційно-повчальні* технології забезпечують учням рівень письменності, необхідний для ефективної турботи про здоров'я (Васьков, Ю. В., Пашков І. М., 2004).

Для досягнення цілей здоров'язберігаючих технологій застосовуються наступні групи засобів:

- *засоби рухової спрямованості* фізичні вправи (фізкультмінутки і рухливі зміни; емоційні розрядки і хвилинки «спокою», гімнастика (оздоровча, пальчикова, що коригує, дихательная, для профілактики простудних захворювань, для бадьорості); лікувальна фізкультура, рухливі ігри; спеціально організована рухова активність дитяти (заняття оздоровчою фізкультурою, своєчасний розвиток основ рухових навиків); масаж, самомасаж; психогімнастика та інші;

- *оздоровчі сили природи* (проведення занять на свіжому повітрі);

- *гігієнічні чинники* (виконання санітарно-гігієнічних вимог; особиста і суспільна гігієна (чистота тіла, чистота місць занять, повітря і так далі); провітрювання і вологе прибирання приміщень; дотримання загального режиму рухової активності, режиму харчування і сну; навчання дітей елементарним прийомам здорового способу життя (ЗОЖ), простим навикам надання першої медичної допомоги при порізах, садні, опіках, укусах); обмеження граничного рівня учбового навантаження щоб уникнути перевтоми) (Фізична культура і спорт у сучасному суспільстві, 2020).

Диференціація навчання (диференційований підхід у навчанні) – це створення всіляких умов навчання для різних шкіл, класів, груп з метою обліку особливостей їх контингенту за допомогою вживання комплексу методичних, педагогічних, психолого-педагогічних і організаційно-управлінських заходів, що забезпечують навчання в гомогенних групах (Шевчук, 2020).

По характерних індивідуально-психологічних особливостях дітей, складовим основи формування гомогенних груп, розрізняють диференціацію:

- ✓ по віковому складу (шкільні класи, вікові паралелі, різновікові групи);
- ✓ по статевому признаку (чоловічі, жіночі, змішані класи, команди, школи);
- ✓ по області інтересів (гуманітарні, фізико-математичні, хімічні для біологохімічні і інші групи, напрями, відділення школи);
- ✓ по рівню розумового розвитку (рівню досягнень);
- ✓ по особово-психологічних типах (типові мислення, характеру, темпераменту і ін.);

✓ по рівню здоров'я (фізкультурні групи, групи ослабленого зору, слуху, лікарняні класи).

Якщо кожному учневі відводити час, відповідний його особистим здібностям і можливостям, то можна забезпечити гарантоване засвоєння базисного ядра шкільної програми.

Майстерність учителя на уроці проявляється головним чином у вдалому володінні методикою навчання і виховання, творчому застосуванні новітніх досягнень педагогіки та передового педагогічного досвіду, раціональному керівництві пізнавально-практичної діяльності учнів, їхнім інтелектуальним розвитком. Модернізація освіти спонукає до пошуку нових освітніх і виховних технологій, до впровадження нетрадиційних форм і методів навчання та виховання. Однією з таких технологій є інтерактивне навчання.

Суть інтерактивного навчання полягає в тому, що освітній процес відбувається тільки під час постійної, активної взаємодії всіх його учасників. Це взаємодія процесів навчання, взаємонавчання (колективного, групового, навчання у співпраці), де учень і вчитель виступають рівноправними, рівнозначними суб'єктами навчання, які розуміють, що відбувається і що вони роблять.

В процесі застосування інтерактивних технологій, як правило, моделюються реальні життєві ситуації, пропонуються проблеми для спільного вирішення, застосовуються рольові ігри. Тому інтерактивні технології є найбільш сприятливими щодо формування в учнів життєво актуальних умінь і навичок, вироблення особистих цінностей, створення атмосфери співробітництва, творчої взаємодії в процесі різних форм навчання. Інтерактивні технології забезпечують глибину вивчення змісту навчальної програми. Учні опановують усі рівні пізнання: знання-застосування-аналіз-синтез-оцінка.

Практикою доведено, що інтерактивні технології навчають дітей вчитися. Педагог при інтерактивному навчанні виступає як організатор освітнього процесу.

Учні беруть на себе взаємну відповідальність за результати навчання. Вони розуміють суть поставленого завдання і зацікавлені в його успішному виконанні. Останнє інтенсифікує процес освоєння учнями навчального матеріалу.

При застосуванні інтерактивних методів змінюється роль учнів. Їхня активність збільшується над активністю учителя, завдання якого створити умови для ініціативної учнівської роботи. Мотивації учнів до навчання стають внутрішніми, стають інтересом самого учня. Крім того, суттєво підвищується роль особистості педагога, його авторитету. Учитель більше розкривається перед учнями, виступає як лідер, організатор.

Особливістю інтерактивних уроків із фізичної культури є підготовка молоді до життя. Це вимагає активізації навчальних можливостей учнів, пов'язаних з їхнім життям і суспільним досвідом. У межах цих уроків учням надаються основні пізнавальні вміння, розвиваються їхні фізичні здібності і рухові навички, учні привчаються до самостійних занять фізичною культурою. У дітей формуються навички здорового способу життя, естетичні навички і зразки поведінки. Уроки мають захоплювати учнів, пробуджувати в них інтерес і мотивацію, навчати самостійного мислення та дій.

Висновок. Зазначимо, що саме оздоровча спрямованість фізичного виховання у поєднанні з інноваційними освітніми технологіями дасть змогу досягти очікуваного результату – виховати гармонійно сформовану, конкурентоспроможну особистість, здатну до самореалізації. А це благородна справа.

Аналіз досліджень свідчить, що за умов впровадження інтерактивних технологій навчання стає можливим розвиток підростаючої особистості, здатної визнавати й поважати цінності іншої людини; розвиток навичок спілкування та співпраці з іншими учнями класу; взаєморозуміння та взаємоповаги до кожного індивідуума; виховання таких якостей, як толерантність, співчуття, доброзичливість і піклування, почуття солідарності й рівності; формування загальнолюдських цінностей та загально прийнятих норм поведінки; уміння об'єднуватися з іншими учнями класу задля розв'язання спільної проблеми; уміння робити вільний та незалежний вибір, що ґрунтується на власних судженнях та аналізі дійсності; усвідомлення особистої відповідальності.

На підставі представленого матеріалу можна стверджувати, що використання інноваційних технологій які впроваджуються на уроках фізичної культури сприяє формуванню стійкої мотивації щодо збереження здоров'я, фізичного розвитку та фізичної підготовки, розширює руховий досвід, вдосконалює навички життєво необхідних рухових дій, використання їх у повсякденній та ігровій діяльності. Формує практичні навички для самостійних занять фізичними вправами та проведення активного відпочинку. Допомогає розвитку творчої особистості, удосконаленню та підвищенню особистого результату. Поетапно організована інноваційна система фізичного виховання з використанням нетрадиційних форм та методів фізичного виховання, та різних технологій забезпечує ефективне формування у школярів позитивної мотивації до здорового способу життя.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Васьков, Ю. В., Пашков, І. М. (2004) Уроки фізкультури в загальноосвітній школі. 10 класи. Х.:Торсінг. 256. <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/13792/1/53.pdf>
- Використання інтерактивних методів та мультимедійних засобів у підготовці педагога (2003): *Збірник наукових праць*. – Кам'янець-Подільський: Абетка НОВА. 208.
- Єрмаков, І. (2006) Феномен компетентісно спрямованої освіти. *Школа : інформ.-метод. журн.* № 12. 5-7.
- Пометун, О. І., Пироженко, Л. В. (2004) Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. К.: А.С.К. 192.
- Організація гурткової роботи фізкультурно-оздоровчого напрямку в закладі дошкільної освіти (2021): *методичний посібник* / укл. Л. Б. Міщенко; за ред. І В. Удовиченко. Суми : Ніко, 277с.
- Турчин, І. М. (2015) Життєвий шлях та освітньо-політична діяльність Пауло Фрейре. *Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Педагогіка, Психологія*.
- Фізична культура і спорт у сучасному суспільстві: збірник статей за матеріалами науково-практичної конференції (Кривий Ріг, 13 лютого 2020 року). Кривий Ріг : КДПУ, 2020. 112.
- Шевчук Л. Сутність та специфіка поняття «Диференціація навчання»: інформація для ознайомлення педагогів. 219 https://lib.iitta.gov.ua/723790/1/Шевчук_ЛМ_ПСП_2020.pdf
http://ir.soippo.edu.ua/bitstream/123456789/364/1/Udovychenko_Mishchenko_Organizatsiya_Kruzhkovo_y_Raboty.pdf

REFERENCE

- Vaskov, Yu. V., Pashkov I. M. (2004) Uroky fizkultury v zahalnoosvitnii shkoli. 10 klasy. Kh.:Torsinh. 256. <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/13792/1/53.pdf>
- Vykorystannia interaktyvnykh metodiv ta multymediinykh zasobiv u pidhotovtsi pedahoha (2003) : *Zbirnyk naukovykh prats*. Kamianets-Podilskyi: Abetka NOVA, 208.
- Yermakov, I. (2006) Fenomen kompetentnisno spriamovanoi osvity. Shkola : inform.-metod. zhurn. № 12. 5-7.
- Pometun, O. I., Pyrozhenko, L. V. (2004) Suchasnyi urok. Interaktyvni tekhnolohii navchannia. K.: A.S.K. 192.
- Orhanizatsiia hurtkovoї roboty fizkulturno-ozdorovchoho napriamu v zakladi doshkilnoi osvity: metodychnyi posibnyk / ukl. L. B. Mishchenko; za red. I V. Udovychenko. Sumy : Niko, 2021. 277.
- Turchyn, I. M. (2015) Zhyttievyi shliakh ta osvithno-politychna diialnist Paulo Freire. Visnyk Natsionalnoho aviatsiinoho universytetu. Serii: Pedahohika, Psykholohiia.
- Fizychna kultura i sport u suchasnomu suspilstvi: zbirnyk statei za materialamy naukovo-praktychnoi konferentsii (Kryvyi Rih, 13 liutoho 2020 roku). Kryvyi Rih : KDPU, 2020. 112.
- Shevchuk L. Sutnist ta spetsyfika poniattia «Dyferentsiatsiia navchannia»: informatsiia dlia oznaiomlennia pedahohiv. 219 https://lib.iitta.gov.ua/723790/1/Shevchuk_LM_PSP_2020.pdf
http://ir.soippo.edu.ua/bitstream/123456789/364/1/Udovychenko_Mishchenko_Organizatsiya_Kruzhkovo_y_Raboty.pdf

Svitlana Onyshchuk,

Odesa Regional Academy of In-Service Education,
Odessa, Ukraine

Viktoriya Yusyenko,

physical education teacher, senior teacher,
KZ "Ananyiv Specialized Lyceum of Sports Profile"
of the Odesa Regional Council of the Odesa Region
Odessa, Ukraine

USE OF INTERACTIVE TECHNOLOGIES IN PHYSICAL EDUCATION LESSONS

Abstract. Thanks to the implementation of interactive technologies, it is possible to influence in a new way the process of the formation of the personality of students, to increase their effectiveness in the lesson of physical culture, to direct the physical development of the child, to the development of physical and mental abilities. The essence of interactive learning is that the educational process takes place only thanks to the constant active interaction of all students in physical education lessons. This work presents materials from work experience in organizing physical education lessons using interactive technologies. The results of the analysis show that interactive learning technologies are aimed at creating an environment in which effective conditions for the formation of students' activity are provided, and in the process of assimilating material from

physical culture, they receive the basics of knowledge about physical culture and sports, hygiene, health in general, and the development of motor skills and skills, education of peacefulness, humanity.

Key words: interactive technologies, lesson, physical culture.

Дата надходження до редакції: 10.05.2023 р.

© Оніщук С.О., Юсипенко В.В., 2023

УДК 37.015.3

Орленко Ірина Миколаївна,

доктор філософії,

завідувачка Одеського обласного ресурсного центру

підтримки інклюзивної освіти КЗВО «ОАНО ООР»,

Одеса, Україна

<https://orcid.org/0000-0002-6322-0217>

«КАЗКОВИЙ ЧАС» ЯК ІНТЕРАКТИВНА ФОРМА ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ ПІД ЧАС ВІЙНИ В УКРАЇНІ

Анотація. У статті піднімається актуальна проблема психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами дистанційно в умовах воєнного стану в Україні. Автором означено роль психотерапевтичної казки в процесі активного соціальнопсихологічного навчання, під час використання її як інтерактивну та здоров'язбережувальну онлайн-технологію супроводу дітей з особливими освітніми потребами. Присвячується увага дослідженням українських та іноземних вчених щодо сутності казкотерапії як психологічного методу впливу на особистість в якості інструменту психотерапії і корекції. Автором розкрито сутність проекту «Казковий час» та методiku проведення психолого-педагогічних занять з дітьми в інклюзивній групі онлайн. Зазначено, що до «Казкового часу» залучались як діти з нормотиповим розвитком, так і діти з особливими освітніми потребами, тому зустрічі носили соціально-інтегрований інклюзивний характер. Підкреслено важливість певної структури занять-зустрічей у проєкті. Структура «Казкового часу» має певний алгоритм, який дозволяє дітям зосереджуватися на основних видах роботи – прослуховуванні казки, відповіді на запитання, малювання персонажів та створення власних казок і майстер-класів. Форма «Казкового часу» оптимально поєднана з розробленими кафедрою психології, соціальної роботи та інклюзивної освіти Одеської академії неперервної освіти мультфільмами, які вчать як поводитися під час повітряної тривоги, як весело рухатися під музику, що робити коли страшно, що робити в бомбосховищі. «Казковий час» у поєднанні з мультфільмами «Графічного батальйону» надає дітям почуття безпечного простору. Окреслені напрями психолого-педагогічної допомоги дітям спрямовані на корекційну роботу зі страхами, на розвиток комунікативних навичок, культури інклюзії, дає змогу дитині навчитися перешикоджати важким життєвим обставинам, навчитися розпізнавати добро та зло, налагоджувати взаємини з педагогами, батьками та сиблінгами. Результати свідчать про те, що безпечний психологічний простір казкотворення сприяє емоційному самовираженню дітей, формуванню внутрішньої опори та збереженню психічного здоров'я дітей у стані підвищеного нервового напруження.

Ключові слова: психолого-педагогічний супровід, діти з особливими освітніми потребами, казкотерапія, безпечний простір, інклюзія.

Актуальність. В умовах війни ми всі схильні до стресу та травматизації – первинної чи вторинної – залежить від участі у військових подіях кожного з нас, від рівня включеності у військові події. Найранімішою та незахищеною категорією в цій ситуації є діти. Як допомогти дитині впоратися у цій кризовій ситуації? На допомогу приходять психотерапевтичні казки. Можливість онлайн-формату дозволяє працювати з дітьми у найвіддаленіших місцях нашої країни, у бомбосховищах, підвалах, у різних країнах, які прийняли наших дітей як біженців та тимчасово переселених. Використовуючи метафоричні ресурси казки, вона дозволяє розвивати самосвідомість дитини та будувати особливі рівні соціальної взаємодії. при цьому впливає м'яко та результативно. Казка – це маленьке життя, в якому є початок, розвиток та кінець. і така її структура дозволяє нам бачити, що відбувалося з героєм у минулому, теперішньому і що трапиться з ним у майбутньому. Для дитини, яка перебуває у кризовій ситуації, її історія найчастіше не має продовження. Ідентифікуючи себе з головним героєм казкової історії, дитина не тільки має можливість побачити своє майбутнє, але й на основі свого казкового уявлення про нього, конструювати своє реальне майбутнє разом